

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อาชีพ การศึกษาที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชาชนในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 23,126 คน เป็นประชากรในการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2550 โดยวิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรของ ยามาเน จำนวน 393 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบเป็นระบบ โดยจะเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ได้รับการสุ่มตามเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา ทั้งหมดรวม 393 คน เป็นเพศชาย จำนวน 164 คน เพศหญิง จำนวน 229 คน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 68 คน อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 59 คน อาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป จำนวน 224 คน อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 42 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 158 คน ปวส./อนุปริญญา 51 คน และระดับปริญญาตรี จำนวน 80 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมด 393 ชุด โดยนำมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละคนในแบบรหัส นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งพิสัยสัมมติฐาน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป บรรยายคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1 เพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 ทดสอบเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างเพศใช้ t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 3 ประมวลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาแล้วแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงโดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าเพศหญิง

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างระดับการศึกษา ทั้ง 4 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญา และปริญญาตรีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 คู่ คือ ระหว่างการศึกษา ประถมศึกษากับปวส./อนุปริญญา โดยที่การศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประถมศึกษา ระหว่างการศึกษา ประถมศึกษากับปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษาประถมศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ระหว่างการศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ระหว่างการศึกษาปวส./อนุปริญญา กับปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษาปวส./อนุปริญญามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างอาชีพ ทั้ง 4 กลุ่ม คือ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 กลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงกัน

3. ผลการศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาขุณ จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาขุณ จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จำนวน 4 ด้าน โดยจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่านี้โดยเน้นที่ชุมชน และภาคประชาชนควรมีการสำรวจ หรือจัดทำแบบสอบถามว่าประชาชนต้องการอะไรเพื่อร่วมในการตัดสินใจในทรัพยากรในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประโยชน์ ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติการเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย คือ ในการปฏิบัติงานต่างๆควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาหรือดำเนินการและทำประชาวิจารณ์ในตำบลก่อน และควรเปิดโอกาสให้ทุกเพศทุกวัยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอโครงการดี ๆ เพื่อส่วนร่วม ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย คือ ควรแจ้งการดำเนินงานต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้ทราบในสื่อต่างๆและควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการดำเนินงานไม่ค้อยทราบว่ามี การประเมินหรือไม่อย่างไร ควรแจ้งรายละเอียดผลการดำเนินการให้ทราบ และอยากให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลดังกล่าวจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรณู คุปต์ยงเกียรติ และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมค่อนข้างสูง ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานใน องค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัย สุดาวรรณ์ มีบัว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล ทักษะต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล อุดมการณ์ประชาธิปไตย แหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับการติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมือง ตำแหน่งหรือหน้าที่ด้าน การพัฒนาการร่วมทำกิจกรรม การพัฒนาและการได้รับอบรมด้านการพัฒนา การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบล ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นवलน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยการมีส่วนร่วมยังค่อนข้างจำกัดอยู่ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เป็นด้านหลัก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการตรวจสอบการดำเนินงาน

ขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีค่อนข้างต่ำ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัย พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากมีความพยายามจะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีบางองค์การบริหารส่วนตำบลยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามระเบียบที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และการนำเสนอร่างแผนพัฒนา ทั้งนี้อาจมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบเท่าที่ควร สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัย การม คำพิฑูรย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

- 1) การดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีข้อจำกัดด้านนโยบายของผู้บริหาร และงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของแต่ละตำบลไม่เหมือนกัน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากน้อยต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และงบประมาณมีไม่เพียงพอขาดการประชาสัมพันธ์
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลเน้นหนักในการดำเนินงานด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป เช่น เน้นในการพัฒนาในส่วนโครงสร้างพื้นฐานจึงไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะว่าการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละครั้งเพศชายจะออกมาร่วมประชุมประชาคมพิจารณาแผน และส่วนใหญ่คณะกรรมการต่างๆของแต่ละหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการต่างๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล มากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ มังกร ศรียะโคตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล : กรณีศึกษา ตำบลคงใหญ่ อำเภอนาปีนรุฒ จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาตัวแปรด้าน เพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม อาชีพ รายได้ ความต้องการมีเกียรติยศ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ความคาดหวังต่อรางวัลประกวด พบว่า เพศ ตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีเกียรติยศ และ ความคาดหวังต่อรางวัลประกวดมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล

2.2 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าระหว่างอาชีพ คือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ทั้ง 4 กลุ่ม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นเพราะว่าในการบริหารงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มอาชีพได้ทุกกลุ่ม เช่น การดำเนินโครงการประกวดหมู่บ้านน่าอยู่น่ามอง กีฬา ด้านยาเสพติด โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การส่งเสริมอาชีพ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ และในการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาหรือคณะกรรมการต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลมีการแต่งตั้ง

บุคคลจากหลากหลายอาชีพ ทำให้ประชาชนในทุกกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาอุดม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระหว่างระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญา และปริญญาตรีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษา ทั้ง 4 ระดับ พบว่ามีคู่ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 คู่ คือระหว่างการศึกษาประถมศึกษา กับ ปวส./อนุปริญญา โดยที่การศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประถมศึกษา ระหว่างการศึกษาประถมศึกษา กับ ปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษาประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ระหว่างการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับ ปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ระหว่างการศึกษาปวส./อนุปริญญา กับ ปริญญาตรีขึ้นไป โดยที่การศึกษาปวส./อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นเพราะว่าในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญา และในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละครั้งจะมีช่วงเวลาในการจัดทำ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาเหล่านี้จึงมีโอกาสมาร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และร่วมกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโครงการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ การร่วมกิจกรรมในประเพณีสำคัญของท้องถิ่น การส่งเสริมการลงทุนร้านค้าชุมชน เป็นต้น ประชาชนที่มีการศึกษาทั้ง 3 ระดับถือได้ว่าเป็นระดับรากหญ้าของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับราชการ และธุรกิจส่วนตัว จะมีจำนวนประชากรน้อยกว่า และในช่วงการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวันทำการ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่

มีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกิจกรรมต่าง ๆ เลย ดังนั้นจึงทำให้ผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรพ ถนัดคำ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลมากกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเสนอแนะบางประการอันอาจเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกอาชีพมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ควรเน้นหนักในการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่ง

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดทำโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่ หรือการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ

1.3 การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประเมินการดำเนินการก่อนและหลังทำในทุกกิจกรรม มีการสำรวจความคิดเห็น หรือจัดทำประชาวิจารณ์ในการทำโครงการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลหนึ่งเป็นการเฉพาะ และกรอกรวจัยแต่ละด้านให้ละเอียดเพิ่มขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการกำหนดนโยบายต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY